

(10)

Prof. Dr. Şeniz ANBARLI BOZATAY⁵²

**TÜRKİYE’DE YASA DIŞI/DÜZENSİZ GÖÇMENLERİN İDARİ GÖZETİM ALTINDA
TUTULMASI: AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ TEMEL HÜKÜMLERİ
BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME**

***THE ADMINISTRATIVE OVERSIGHT OF ILLEGAL/ IRREGULAR IMMIGRANTS IN TURKEY:
AN ASSESSMENT OF THE EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS IN THE CONTEXT***

ÖZ

Hedef ülkeler açısından, gerekli izin ya da belgelere sahip olmaksızın bir ülkeye giriş yaparak bir ülkede kalmak ya da çalışmak anlamına gelen yasa dışı göç, her geçen gün ülkeleri sosyoekonomik, siyasal ve hukuki açıdan daha da zorlamaktadır. Bu zorlama karşısında her ülke kendi ulusal mevzuatını, uluslararası evrensel kural ve standartlara uygun biçimde düzenlemektedir. Türkiye de göç alanındaki politikaları düzenlemek ve göçü daha etkin yönetmek için 2013 yılında 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nu (YUKK) kabul etmiştir. Bu kanunun verdiği yetkiyle İçişleri Bakanlığı bünyesinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Kurumun görevlerinden birisi de düzensiz göçle ilgili gelişmeleri izlemek bu gelişmeler çerçevesinde gerekli tedbirleri almak ve uygulamaktır.

Türkiye’de yasa dışı göçle ilgili tedbir ve uygulamalarla ilgili olarak öne çıkan hususlardan biri de idari gözetimdir. Çalışmada, yasa dışı göçmenlerin idari gözetim altında tutulması, karşılaşılan temel sorunlar, kişi hürriyeti ve güvenliği, geri vermeme yükümlüğü konuları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Hukuku ve ulusal mevzuat bağlamında değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yasa dışı göç, idari gözetim, kişi özgürlüğü, kişi güvenliği, geri gönderme merkezleri.

JEL Kodları: K37, K38, K40, K49.

ABSTRACT

In terms of target countries, illegal immigration, which means staying in a country or working in a country without having the necessary permits or documents, is making countries more difficult in terms of socioeconomics, politics and law. In the face of this coercion, each country regulates its national legislation in accordance with international universal rules and standards. To edit policies in Turkey in the field of migration and manage migration more effectively in the years 2013 6458 No. Foreigners and International Protection Law was accepted. With the authorization granted by this law, the General Directorate of Migration Management was established within the Ministry of Interior. One of the duties of the institution is to monitor the developments related to irregular migration and take necessary measures within the framework of these developments.

One of the outstanding issues related to illegal immigration and related measures are also administrative oversight in Turkey. In the study, the administrative immigration of illegal immigrants, the main problems encountered, the freedom and security of persons, the obligation of non-refoulement are evaluated within the context of the European Convention on Human Rights Law and national legislation.

Keywords: Illegal immigration, administrative oversight, freedom of person, person security, removal centers.

JEL Codes: K37, K38, K40, K49.

⁵² Prof. Dr. Şeniz ANBARLI BOZATAY Balıkesir Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, sanbarli10@gmail.com

GİRİŞ

Yabancıların sınır dışı edilmeleri, geri gönderilmeleri ve geri verilmesi noktasında, uluslararası ve bölgesel insan hakları hukuku, uluslararası ceza hukuku, göç hukuku ve mülteci hukuku öne çıkmaktadır.

Uygulanması aşamasında farklı ilke ve kriterler bulunmakla birlikte idari gözetim, uygulaması kabul edilen bir alıkonulma biçimidir. Bu alıkonulma türü, nedenleri ve uygulanması sırasında başvuru kısıtlar noktasında diğer alıkonulma biçimlerinden ve ceza hukukundaki alıkonulma uygulamalarından farklıdır. İdari gözetim, kararın alınması ve alıkonulmanın gerçekleştirildiği merkezler açısından somut bazı özellikler arz etmektedir. Türkiye’de idari gözetim konusu son on yılda gerek doktrinde gerek kurumlar nezdinde çok tartışılmaktadır (Aktaş, 2019:61).

Çalışmada, idari gözetim konusu, yasa dışı (düzensiz) göçün temel aktörleri olan yasa dışı göçmenlerin tabi olduğu ulusal mevzuat hükümleri bağlamında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Hukuku karşılaştırmasıyla değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmede, öncelikle düzensiz göç tanımından hareketle, Türkiye’de düzensiz göçle mücadele konusu ele alınmakta, ulusal mevzuatın Sözleşme hukuku ile olan bağlantı noktaları incelenmektedir.

1.YASA DIŞI/ DÜZENSİZ GÖÇ TANIMI

Farklı birçok nedenin harekete geçirdiği, nüfusun bir yerden başka bir yere gitmesi eylemi olarak göç, uzun ya da kısa vadede gerçekleşen insan hareketliliğidir. Göçün, toplumsal varoluşun her boyutunu etkileyen ve kendi karmaşık dinamiklerini geliştiren bir süreç olduğu açıktır (Castles ve Miller 2008: 30). Göç; süresi, yapısı ve nedenine bakılmaksızın insanların yer değiştirmesi sonucunu doğuran nüfus hareketleridir (Çiçekli 2013:39). Göç terimleri sözlüğünde düzensiz göç, gönderen, transit ve kabul eden ülkelerin düzenleyici normlarının dışında gerçekleşen hareketlilikleri olarak tanımlanmaktadır. Düzensiz göç konusunda açık ve genel kabul gören bir tanım olmamakla birlikte, hedef ülkeler açısından, göç düzenlemeleri uyarınca gerekli izin ya da belgelere sahip olmaksızın bir ülkeye giriş yapmak ya da bir ülkede kalmak ya da çalışmak anlamına geldiği dikkati çekmektedir (IOM, ty:26)

İnsan ve göçmen kaçakçılığını da kapsayan düzensiz göç, insanların birey olarak ya da aileleriyle birlikte göç etmelerini ya da menşei ülke dışına kitleler halinde ani olarak hareket etmeleridir. (Ergül, 2012b:222). Kalm’a göre bugün gelinen noktada uluslararası göç konusundaki küresel söylemde yeni olan, göç eden belirli toplumların artık “ulus aşırı istilacı” olarak algılandığıdır (Kalm, 2010: 20).

2. TÜRKİYE’DE YASA DIŞI/DÜZENSİZ GÖÇLE MÜCADELE

Türkiye’nin göç alanındaki politikalarını düzenlemek ve göçü daha etkin yönetmek için 2013 yılında 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun verdiği yetkiyle İçişleri Bakanlığı bünyesinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Kurumun görevlerinden birisi de düzensiz göçle ilgili gelişmeleri izlemek bu gelişmeler çerçevesinde gerekli tedbirleri almak ve uygulamaktır.

YUKK ile kurulan; göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak ve bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamakla görevli olan İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün idari kapasitesinin artırılarak Anlaşmanın uygulanabilmesi için bazı tedbirlerin alınması uygun görülmüştür. Bu tedbirler arasında, düzensiz göçmenlerin sınır dışı edilinceye kadar barındırılacağı geri gönderme merkezlerinin kurulması ve mevcutların kapasitelerinin artırılması, anlaşma kapsamındaki üçüncü ülke vatandaşlarının Türkiye’ye kabul edilmelerinden sınır dışı edilmelerine kadar geçecek sürede yürütülecek iş ve işlemlerin süratle yerine getirilmesi, düzensiz göçle mücadelenin daha etkin yürütülebilmesi için mevcut tedbirlerin gözden geçirilmesi ve gerekli kanuni, hukuki, mali, idari ve teknik her türlü tedbirin alınması bulunmaktadır.

Düzensiz göçle mücadele noktasında ülkemizin bulunduğu coğrafyada önemli sorunlardan hareketle en önemli araçlardan birisi olarak “geri kabul anlaşmaları” görülmektedir. 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanan AB-Türkiye Geri Kabul Anlaşması’nın temel hedefi karşılıklılık çerçevesinde, her bir tarafın diğer tarafın topraklarına giriş, topraklarında bulunma ya da ikamet etme şartlarını yerine getirmeyen kişilerin hızlı ve sistemli bir şekilde geri kabulüne ilişkin usulleri belirlemektir (<https://www.avrupa.info.tr/tr/geri-kabul-anlasmasi-6895>).

3. AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ TEMEL HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE’DE YASA DIŞI GÖÇMENLERİN İDARİ GÖZETİM ALTINDA TUTULMASI

Türkiye’de ÷lkeye düzensiz girme, ÷lkede kalma, ÷lkeden çıkma girişimi sırasında yakalanan kişiler, gözaltına alınmaları sonrasında Türkiye’den ayrılmalarına ya da sınır edilmelerine kadar geçen sürede İçişleri Bakanlığı’nın idari kararı doğrultusunda geri gönderme merkezlerinde tutulur. Bu süreçte en önemli sorunlar, yasa dışı göçmen sayısının ani artışlar göstermesiyle uyruk, kimlik tespiti ve gerekli belgelerin temini noktasında ÷lkelerin işbirliği yoluna gitmemeleri nedenleriyle işlemlerin uzamasıdır (Başak, 2011:60).

Yasadığı göçmenlerle ilgili bir diğer konu da “geri göndermeme” sorunudur. Burma, Somali, Filistin gibi ÷lkesindeki iç çatışma ve savaş devam eden yasa dışı göçmenlerin, doğrudan uçuş olmaması, güvenli olmaması gibi konulardan dolayı sorunlar yaşanabilmektedir. Kaynak ÷lkelerin konsolosluk hizmetlerini yerine getiren görevlilerle doğrudan temas yolunun sağlanması, işlemlerin daha hızlı gerçekleştirilmesini sağlayacaktır (UTSAM, 2012:39). AİHS 5(1) f bendi, ÷lkeye izinsiz girmek isteyen bir kimsenin girişinin önlenmesi ya da hakkında sınır dışı etme veya geri verme kararı alınan kişinin sınır dışı edilmesi veya geri verilmesi için hukuka uygun olarak gözaltına alınması veya tutulmasına imkân tanımaktadır (Doğru, Nalbant, 2012:392). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yerleşmiş içtihatları devletin kendi gözetimi altında bulunan kişilerin sağlık ve esenliğinin korunmasından sorumlu olduğunu belirtmektedir (Boyar, 2013:146).

1982 Anayasasının “kişi hürriyetleri ve güvenliği” başlığı altında madde 19’da herkesin kişi hürriyeti ve güvenliğine sahip olduğu belirtilmektedir. Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; bir mahkeme kararının veya kanunda öngör÷len bir yüküml÷lüğün gereği olarak ilgilinin yakalanması veya tutuklanması noktasında maddede belirtilen haller dışında kimsenin hürriyetinden yoksun bırakılamayacağı hükme bağlanmıştır. Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek amacıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir. Hâkim kararı olmadan yakalama, ancak suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yapılabilir. Bunun şartlarını ise kanun gösterir.

AİHS’nin Özgürlük ve Güvenlik Hakkı başlıklı 5. maddenin 1. Fıkrasında, herkesin kişi özgürlüğüne ve güvenliğine hakkı olduğu belirtilmektedir. Maddede belirtilen haller ve yasada belirtilen yollar dışında hiç kimsenin özgürlüğünden yoksun bırakılamayacağı kaydedilmektedir. Buna göre; “Bir kişinin usulüne aykırı surette ÷lkeye girmekten alıkonması veya kendisi hakkında sınır dışı etme ya da geri verme işleminin yürüt÷lmekte olması nedeniyle usulüne uygun olarak yakalanması veya tutulması”, özgürlükten yoksun bırakma olarak değerlendirilemeyecektir. Kuşçu’nun da belirttiği üzere, kanunun çizdiği sınırlarda kalınarak ve gerekli itina gösterilerek uygulanan idari gözetim tedbiri yasal ve meşru kabul edilmelidir (Kuşçu, 2017:248). Ancak elbette idari gözetim altına alma işlemiyle ilgili hukuka aykırılık iddialarını gözden geçirecek etkili bir denetim mekanizmasına da ihtiyaç vardır. Bu tedbir alınmadığı takdirde, AİHS’nin m.5/4’ün ihlaline devam edileceği mutlakdır (Başak, 2011: 62).

AİHS’nin Özgürlük ve Güvenlik Hakkı başlıklı 5 maddenin. 4. Fıkrasına göre; “Yakalama veya tutulma nedeniyle özgürlüğünden yoksun bırakılan herkes, özgürlük kısıtlamasının yasaya uygunluğu hakkında kısa bir süre içinde karar vermesi ve yasaya aykırı görülmesi halinde, kendisini serbest bırakılması için bir mahkemeye başvurma hakkına sahiptir”. Ayrıca aynı maddenin 5. Fıkrasında bu madde hükümlerine aykırı biçimde bir yakalama ya da tutma işleminden mağdur olan herkesin tazminat istemeye hakkı olduğu düzenlenmektedir. AİHS EK 4 Nolu Protokolde, hareket özgürlüğüne getirilecek uygun önlemler; ulusal güvenlik ve kamu güvenliği, kamu düzeninin idamesi, suçların önlenmesi, sağlık ve ahlâkın veya başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunması için alınan ve yasaya uygun önlemlerdir. Harris, Boyle vd’ne göre gözaltı ve tutma, EK 4 Nolu Protokolde belirtilen hareket özgürlüğünün kısıtlanmış aşırı biçimi (Harris, Boyle vd, 2009:125) olarak değerlendirilmektedir.

Devletler uluslararası hukuk çerçevesinde sınır dışı etme ve geri gönderme konularında takdir hakkını kullanırken ya da geri verme yüküml÷l÷ğü ile ilgili bir işlem yerine getirirken uluslararası teamül kurallarına, insan haklarının genel ilkelerine, evrensel ve bölgesel sözleşmelere uymak durumundadır. Evrensel ve bölgesel sözleşmelerin önemi, temel hakları ihlal edilen tüm yabancılara koruma sağlamasıdır. Vatansızlar, mülteci ve göçmenler de kendilerine özgü uluslararası sözleşme hükümleri doğrultusunda korumadan faydalanabilmektedirler. 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi 33. Maddesi, sığınmacı ve mültecilerin ırkı, dini, vatandaşlığı, bir gruba aidiyeti ya da siyasi düşünceleri nedeniyle yaşam hakkı veya özgürlüğünü tehlikeye düşürecek bir ÷lkeye sınır dışı edilmesini ve geri gönderilmesini yasaklamaktadır. Bu yasağın, bir uluslararası

teamül kuralı haline geldiği söylenebilir. Bu önemli hüküm; **geri göndermeme ilkesi** olarak bilinmektedir. “İşkenceye Karşı BM Sözleşmesi”, tüm yabancılara yönelik sınır dışı etme, geri gönderme ve geri verme durumunda, gönderilecek ülkede işkence tehlikesini gözeterek koruma öngörmektedir. AİHS ve zorunlu yargı yetkisi ile ayrıcalıklı bir konumda olan AİHM, bu alanda en etkili mekanizmayı sağlamaktadır. AİHM'nin kararlarının, sözleşmeye taraf olmayan devletlerin şartlarını, mevzuat ve uygulamalarını değerlendirme imkânı verdiği söylenebilir (Ergül, 2012a:2-3).

YUKK, madde 4'te “Bu Kanun kapsamındaki hiç kimse, işkenceye, insanlık dışı ya da onur ceza veya muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemez” hükmü yer almaktadır. YUKK madde 55 uyarınca da sınır dışı etme kararı alınmayacaklar arasında; sınır dışı edileceği ülkede ölüm cezasına, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacağı konusunda ciddi emare bulunanlar, ciddi sağlık sorunları, yaş ve hamilelik durumu nedeniyle seyahat etmesi riskli görülenler, hayati tehlike arz eden hastalıkları için tedavisi devam etmekte iken sınır dışı edileceği ülkede tedavi imkânı bulunmayanlar, mağdur destek sürecinden yararlanmakta olan insan ticareti mağdurları, tedavileri tamamlanıncaya kadar, psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet mağdurları sayılmaktadır. YUKK'da Cenevre Sözleşmesi 33. Madde hükümleri ile aynı doğrultuda bir düzenleme yapıldığı dikkat çekmektedir.

AİHS, sınır dışı etme, geri gönderme ve geri vermeye dair açık –doğrudan bir koruma getirmemekle birlikte, AİHS organlarının, ülkeden uzaklaştırmaya işlemlerine karşı sağladığı “dolaylı koruma”dan söz edilebilecektir. Günümüzde AİHM'nin, göç ve sığınma konularında bir temyiz mahkemesi ve sığınmacıların dolaylı koruyucusu olarak algılanmasına rağmen, Mahkemenin görevi aleyhine başvuru yapılan devletin sığınmaya ilişkin iç hukuk düzenlemelerini incelemek ya da sözleşmecî devletin Cenevre Sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirme biçimlerini denetlemek değildir. Sözleşmecî devletler, Sözleşme ve uluslararası hukuk uyarınca vatandaş olmayanların ülkeye giriş, ikamet ve uzaklaştırılmalarını düzenleme yetkisine sahiptirler. Ancak bir taraf devlet tarafından sınır dışı etme, geri gönderme ve geri verme ilgisinin Sözleşmede belirtilen haklarını ihlal ettiğinde, taraf devletlerin Sözleşme bakımından taraf devletin sorumluluğuna yol açacağı konusu açıktır. Bu da Sözleşme ve Mahkemenin “dolaylı koruması”na işaret etmektedir.(Ergül, 2012a:3-5).

SONUÇ

Düzensiz göçmenlerle ilgili temel sorun alanı, yasa dışı göçmenlerin gözetiminde tutulmalarına ilişkindir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yerleşmiş içtihatları, devletin kendi gözetimi altında bulunanların sağlık ve esenliğinin korunması noktasında sorumlu olduğunu belirtmektedir. Bu süreçte en önemli sorun, bu merkezlerde bulundurulma sürelerinin uzamasıdır.

İdari gözetim altında bulundurulmaya ilişkin olarak 1982 Anayasası'nın “kişi hürriyetleri ve güvenliği” başlığı altında madde:19'da herkesin kişi hürriyeti ve güvenliğine sahip olduğu belirtilmektedir. Sözleşme'nin 5. maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarında herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahip olduğu belirtilerek bu özgürlüğün kısıtlanması halinde kısıtlamanın hukuka uygunluğunu değerlendirecek ve hukuki değil ise salıverilmesine hükmedebilecek bir mahkemeye başvurma hakkına sahip olduğu düzenlemelerine yer verilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm Karar Rıda Boudraa Başvurusu, 2015)

AİHS'nin Özgürlük ve Güvenlik Hakkı başlıklı 5 maddenin 1. Fıkrasında, herkesin kişi özgürlüğüne ve güvenliğine hakkı olduğu belirtilmektedir. Buna göre; “Bir kişinin usulüne aykırı surette ülkeye girmekten alıkonması veya kendisi hakkında sınır dışı etme ya da geri verme işleminin yürütülmesi nedeniyle usulüne uygun olarak yakalanması veya tutulması”, özgürlükten yoksun bırakma olarak değerlendirilemeyecektir.

Düzensiz göçmenlerin ülke dışına çıkarılması, bir ülkedeki düzensiz göçmen sayısını azaltma seçeneği olarak, yasa dışı girişe karşı bir ceza ya da caydırıcılık olabilir. Bununla birlikte, etkili biçimde ülkelerine geri gönderilenlerin sayısı, toplam düzensiz göçmenlerin sayısı ile karşılaştırıldığında oldukça düşüktür. Avrupa ülkeleri geri gönderme oranını artırmak için “gözetim” seçeneğinden yararlanmaktadır. Ancak bir son çare aracı olarak gözetim seçeneğine başvurma sınırlıdır. Bu nedenle de düzensiz göçmenler nezdinde bir etkili bir caydırıcılık sağlamamaktadır (Bermejo, 2018:304).

KAYNAKÇA

1. Aktaş, Mehmet (2019) “Geri Gönderme Merkezlerinde Uygulanan İdari Gözetimin Avrupa İnan Hakları Sözleşmesi'nin “Özg¼rl¼k Ve G¼venlik Hakkı” Başlıklı 5 İnci Madde Perspektifinden Değerlendirilmesi”, T¼rkiye İnan Hakları Ve Eşitlik Kurumu · Sayı: 2 · Temmuz, ss.61-78.
2. Başak, Cengiz (2011) M¼lteciler Sığınmacılar ve Yasadışı Göçmenler, İçişleri Bakanlığı Genel Yayın No:686, Sonsöz Gazetecilik Matbaacılık Reklamcılık LTD.ŐTİ, Ankara.
3. Bermejo, Rut (2018) “From Irregular Stay Removal Through Detention:The Case of Spain As a Member State of the European Union”, Migration Letters, Vol.15, No:3, ss.303-314.
4. Boyar, Oya (2013) “İşkence ve Kt¼ Muamele Yasağı”, Sibel İnceoğlu (ed.), İnan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa, Avrupa Konseyi, şen Matbaa, Ankara, ss.137-157.
5. Castles, Stephen ve Miller, Mark J. (2008) Gçler Çağı: Modern D¼nyada Uluslararası Göç Hareketleri, Çev: B¼lent Uğur Bal- İbrahim Akbulut, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, çev. B. Uğur Bal, İbrahim Akbulut, İstanbul.
6. iekli, B¼lent (2013) Açıklamalı Gç ve İltica Hukuku Terimleri Sözl¼ę¼.
7. Doğru, Osman, Atilla Nalbant (2012), İnan Hakları Sözleşmesi Açıklama ve Önemli Kararlar, Avrupa Konseyi, şen Matbaa, Ankara.
8. Erg¼l, Ergin (2012a) Sınır Dışı Etme Geri Gönderme ve Geri Verme, Yargı Yay., Ankara.
9. Erg¼l, Ergin (2012b) “Uluslararası Hukuk ve T¼rk Mevzuatında Yabancı Kavramı ve T¼rleri”, T¼rk İdare Dergisi, S.475,Aralık, ss.213-227.
10. Harris D.J, Boyle M.O, Bates E.P., Buckley C.M. (2009), Avrupa İnan Hakları Sözleşmesi Hukuku, Avrupa Konseyi, Çev.ed. H¼lya Dinçer, şen Matbaa, Ankara.
11. IOM (ty) Gç Terimleri Sözl¼ę¼ Uluslararası Gç Hukuku, Ed.Richard Perruchoud, Jillyanne Redpath – Cross.
12. Kalm, Sara (2010) “Liberalizing Movements? The Political Rationality of Global Migration Management”, Editors: Zig Layton-Henry, Danièle Joly, Professor, Macmillon,England, ss 21-44.
13. Kuşcu, Dnd¼ (2017) “Yabancılar Ve Uluslararası Koruma Kanunu H¼k¼mleri Uyarınca Sınır Dışı Edilmelerine Karar Verilen Yabancıların İdari Gözetim Altına Alınmaları”, D¼HFD, Cilt: 22, Sayı: 37, ss. 241-284.
14. UTSAM (2012) K¼resel Gç ve Fırsatıları T¼rkiye'de Yasadışı Göçmenler ve Göçmen Kaakıları”, UTSAM Raporlar Serisi:18, Ankara.
15. T¼rkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Birinci Bl¼m Karar Rıda Boudraa Başvurusu, 2015 (Başvuru Numarası: 2013/9673) Karar Tarihi: 21/1/2015 R.G. Tarih- Sayı: 16/6/2015-29388.
16. (<https://www.avrupa.info.tr/tr/geri-kabul-anlasmasi-6895>)

Reproduced with permission of copyright owner. Further reproduction prohibited without permission.